

Üftade
18 MART 1991

Mustafa Bahadıroğlu

Üftade

Bursa il. Pak. 4. Lis. Terü
(devam ediyor 1992)

Ender Güneliz

ÜFTADE
T. 1319
L

21 KASIM 1992

Seyh Üftade Dışarı

Türk Enst. T. 2139

Mehmet Erkan Özepe

ÜFTADE

21 KASIM 1992

Mehmet Muhiddin Üftade

Türk Enst. T. 1319

20377 ÜFTADE

20079 ÜFTADE TELKESİ

ARAŞTIRMACI

TEZİN ADI

TÜRÜ

DANIŞMAN

ÜNİVERSİTE ve BÖLÜM

BİTİŞ TARİHİ

BASILDIĞI YER-TARİH

veya

BULUNDUĞU KÜTÜPHANE :

18 OCAK 1992

: Mustafa Bahadıroğlu

: Üftade ve Üftade Rehberi

: Master

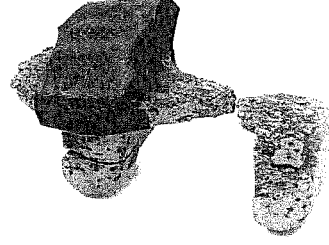
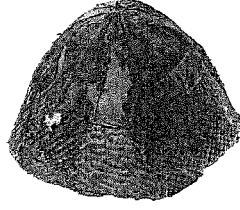
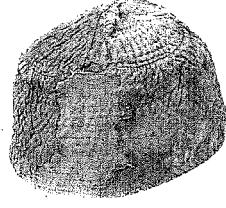
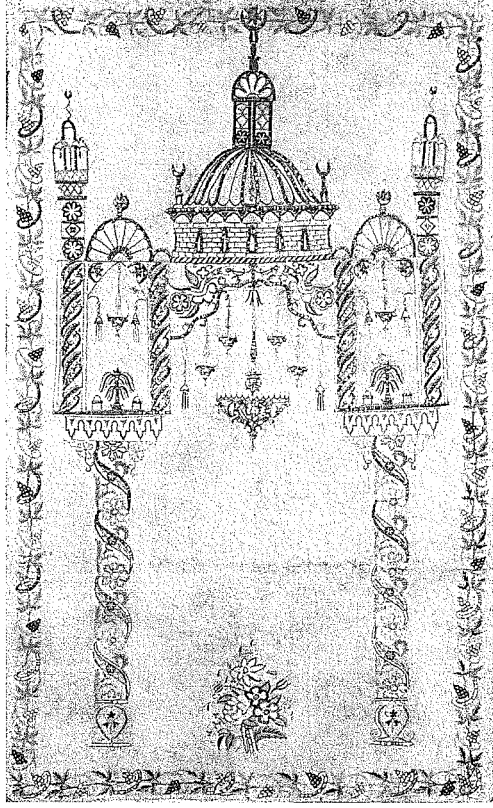
: Mustafa Kara

: U.Ü. İlahiyat Fak.

: 1990

U.Ü. Sos.-Bil.-KTF

— Üftade (200357)

ÜFTADE'NİN MİRASI YAŞAMA DÖNDÜRÜLÜYOR

Aziz ELBAS

Bursa Büyükşehir Belediyesi

Tarihi Miras Projeler Koordinatörü

Fotoğraflar: Fatih ÖZENBAŞ

Üftade Tekkesi Molla Fenari Mahallesi olarak anılan Uludağ'ın eteklerinde kurulmuştur. Kurucusu Mehmed Muhiddin Üftade Hz.leridir. H.815 –1495 yılında Araplar mahallesinde dünyaya gelmiş olup babası Manyaslı, annesi ise Hamamlıkızık Köyü'ndendir. Üftade Hazretleri aynı zamanda Celvetiye Tarikatı'nın da kurucusudur. Başta Kadı Aziz Mahmud Hüdayi olmak üzere birçok Sufi burada yetişmiş ve burada hizmet etmiştir. Tekke uzun yıllar bir yandan talebeler yetiştirirken diğer taraftan önemli bir sosyal merkez olarak işlev görmüştür. Uzun yıllar Ulu Cami ve Doğan Bey Cami'de hizmet eden Üftade Hazretleri ipekçilikle yaparak hayatını idame ettirmiştir. Tarihi kaynaklar ve rivayetlere göre Üftade Hazretleri Çoban Şeyh olarak anılan ve Karacabey'de çobanlık yapan Hızır Dede adındaki bir zattan aldığı derslerle

ilmini tamamlamıştır. (Hızır Dede'nin kabri Üç Kuzular Camii alt tarafında yol üzerindedir) Hacı Bayram-ı Veli'nin halifesi Akbıyık Sultan'a intisab ettiği ve dolayısıyla Bayramiye Tarikatı'na böylelikle bağlandığı kaynaklarca ifade olunmaktadır. Vakıfat adında bir eseri bulunmaktadır.

Tekkesini Uludağ eteklerinde kurmasının yanında hiçbir zaman kendisini halktan soyutlamamıştır. 30 yaşına değin imamlık ve müezzinlik yaparak hayatını devam ettirmiş, bu yıldan sonra tamamen irşad görevine kendisini adayarak Kayıhan, Namazgah ve Doğan Bey camileri gibi camilerde vaaz ve nasihatlerde bulunmuştur. Kadı Aziz Mahmud Hüdayi kendisini Kayıhan Cami'de dinledikten sonra talebesi olmağa karar vermiştir. 40'lı yaşlarda bir yandan tekkedeki vazifesini devam ettirirken diğer taraftan

da resmi olarak tayin edildiği Emir Sultan Cami'de de imamlık görevini yerine getirmiş ve 93 yaşında olduğu 26 Temmuz 1580 yılındaki vefatına değin bu görevini sürdürmüştür. Vefatı sonrası hisarda yaptırmış olduğu caminin yanındaki türbesine defnedilmiştir. Üftade Hazretleri'nin türbesi ve camisi günümüzde en çok ziyaret edilen manevi odaklar arasındadır.

1925 yılında Tekkelerin kapanmasından sonra adeta kendi kaderine terk edilen tekke ve müştemilatı uzun yıllar aynı soydan oldukları ifade edilen aileler tarafından konut olarak kullanılmıştır. 2000'li yılların başında Vakıflar Müdürlüğü'nce bir anlamda mahkeme kararıyla el konulan yapı bu tarihten sonra restorasyonu amacıyla Vakıflar Müdürlüğü ve farklı derneklerce türlü girişimlerde bulunulmuş ancak istenilen

-
- 1 SAMÎ BAYRAKCI, Meşhur Osmanlı sûfîlerinden Üftâde (1490-1580) ve Hâl-i Tarîkat isimli eseri (metin transkribe ve tahlîli), Selçuk Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2010

 - 2 TUĞRUL ÇAĞRI TOYSAL, Üftâde Divanı (transkripsiyonlu metin ? dil incelemesi ? dizin), Erciyes Üniversitesi, Yüksek Lisans, 2009

DOĞU'DAN BATI'YA DÜŞÜNCENİN SERÜVENİ

OSMANLI'DA FELSEFE VE AKLÎ DÜŞÜNCE

8. Cilt

Proje Editörü

PROF. DR. BAYRAM ALİ ÇETİNKAYA

8. Cilt Editörü

Doç. Dr. Ahmet Hamdi FURAT

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	242387
Tas. No:	109 DOĞ.8

İnsan

İstanbul 2015

(200357)

MEHMED MUHYİDDİN ÜFTÂDE

Bilal Kemikli*

23 Temmuz 2016

MADDE YAYIMLANDIKTAN
SONRA GELEN DOKÜMAN

HAYATI VE ESERLERİ

İslam âlimi ve Celvetîlik yolunun pîri olarak bilinen Mehmed Muhyiddîn Üftâde, Manyaslı bir babanın ve Hamamlıkızıklı bir annenin çocuğu olarak Bursa'da Araplar mahallesinde 895/(1490) yılında dünyaya gelmiştir. Adı Mehmed, lakabı Muhyiddîn ve mahlası Üftâde'dir. Rivâyete göre, Üftâde doğduğu zaman, annesi rüyasında oğlunu süt deryasında dalıp çıkarken görmüş ve bu rüyayı babasına anlatmıştır. İpekçilikle (kazzâz) iştigâl eden ârif bir zat olan baba, rüyayı, "Oğlumuz ilim ve kemâl erbâbı olacağına delalet eder." şeklinde tabir etmiştir.

Geleneğe uyarak ilk dinî bilgilerini ailesinden ve mahalle camiinden tamamladı. Bir ara babası oğlunu kendi mesleğine yönlendirdi, onun ipeki olmasını arzuladı. Fakat daha sonra belki de yukarıda işaret edilen rüyayı hatırlayarak, oğlunu devrin seçkin âlim ve âriflerinden Irgandı Köprüsü'nün yanındaki Selçuk Hatun Câmiî'nin imamı Muslihiddîn Mustafa Efendi'ye teslim etmiştir. Kaynaklarda kerâmet sahibi bir imam olarak nitelendirilen Muslihiddîn Mustafa Efendi, o dönemde yaşayan Zeyniyye Dergâhı şeyhlerinden Muallimzâde Şeyh Mustafa (ö. 1542) ile aynı kişi midir? Bunu bilemiyoruz; ama gerek hakkında anlatılanlar ve gerekse Üftâde üzerindeki tesirleri, onun Muallimzâde Şeyh Mustafa'yla aynı kişi olduğuna işaret ediyor. Zeyniyye ilmî yönü

* Prof. Dr., Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi.

675-680

Daha Juca Klemiz.

9355

7111E
05

Üftade, tasavvufî görüşleri ve celvetiye tarikatı. BAHADIROĞLU, Mustafa. - Bil. Uz.
Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa. 1990. -173s.
Danışman: Doç.Dr.Mustafa Kara.

19 TEMMUZ 1993

4078. **Yardımcı, İlhan;** Hak aşığı kutb-ül aktâb gavs-ül âzam
Hazreti Üftade / yazan İlhan Yardımcı. - İstanbul : Sinan Yayın-
nevi, 1980. - 248 S. : Ill. - (Sinan yayınları ; 29)
Text türk.

9 E 959

Üftade

this dissertation on the life of Sheykh Üftāde of Bursa (c. 900–88/1494–1580), whose followers, banded together as the Jelvetī Order with their principal *tekke* at Üsküdar, claimed for their founder a spiritual filiation to Ḥājji Bayram.

To establish the biography of an individual sheykh is not easy. *Menāqib-nāmes* may abound, but cross-fertilization from the *vitae* of earlier holy men sets in so early and so exuberantly, thanks to the partisanship of devoted disciples, that the line between fact and pious invention can seldom be drawn with confidence: even the scholarly compiler of the *Shaqā'iq al-nu'māniyya* could err in recording the lives of his own near-contemporaries, let alone more remote and shadowy figures.

For the life of Üftāde, however, there exists, in addition to *menāqib-nāmes*, one remarkably valuable source, the journal, covering the period from March 1577 to October 1579 and preserved in large part in autograph, which was kept by Hüdā'i (d. 1038/1628), then Üftāde's disciple at Bursa and later his *khalife* and the real organizer of the order. Although written primarily as a record of the teachings of his aged master, and especially of his interpretation of the writer's dreams, it contains sufficient of the Sheykh's reminiscences to make possible this detailed reconstruction of his life and his spiritual progress, from his poverty-stricken youth as a silk-spinner at Bursa, through his discipleship first under the virtually heretical Khiḍr Dede and then under a series of teachers attached to orders of every hue, until he began himself to gather adherents, spending his last years as the venerated father in God not merely of his immediate circle but of the sultan and the statesmen.

Dr. Beldiceanu's painstaking study, filled out by fruitful personal contacts in Turkey, is much more than a biography. It gives a picture of how an individual's reputation for sanctity led gradually to the evolution of a new and distinct order, and shows the bases on which this fame rested—less on the working of the extravagant, stereotyped, and sometimes pointless miracles which the *menāqib-nāmes* tend to prefer than on skill as a healer, as an interpreter of dreams, and as a counsellor in the personal crises of day-to-day life. It is also full of illuminating side-lights, as it traces Üftāde's progress from semi-seditious heterodoxy to saintly respectability: we see how this mystic teacher could support himself by a variety of minor employments within the framework of the 'religious institution', how free was the coming and going from one order to another as aspirants sat at the feet of different masters, and how unreliable are at least the early links of the tidy spiritual genealogies drawn up by historians of the

orders. The author also analyses the contents of the later hagiographic works, testing them against the touchstone of the journal, to give a valuable illustration of how far and on what subjects a *menāqib-nāme* may be trusted. It is on the basis of studies such as this that the religious history of the Ottoman Empire will eventually come to be written.

V. L. MÉNAGE

IRENE STEINHERR [NOW BELDICEANU]:
*Scheich Üftāde, der Begründer des
Jelvetijje-Ordens.* Cover-title, [ix],
133, 13 pp., plate, 6 facsim.
München: [the author], 1961.

Under Professor Babinger and Professor Kissling, research into the dervish-orders, so fundamental for the understanding of Ottoman history and society, has become one of the specialities of the University of Munich, so that it is very natural that from there should come

JSOAS. XXV.11.2, 3.

172-173, 1964 (HELFORD)

Sheykh Üftāde

13 HAZ 2006

Viftade
4945 - محمد محي الدين البروسوي العثماني الصوفي الخليلوني
الشاعر المعروف بأفتاده ، من مشايخ الجلوتية ، المتوفى
1580/988
(أنظر : هدية العارفين 256/2 ؛ محمد طاهر عثمانلي مولفكري
21/1 ؛ مستقيم زاده مجلة النصاب ورقة 109 ؛ فهرس سيف
الدين أوزاكه 144/1)
من تصانيفه :

1 - إلهيات أفتاده البروسوي = ديوانجه ء إلهيات
- في التصوف (ت)

بايزيد رقم 1/7989 ورقة 30 ناقص من آخره ؛ كمانكش رقم
419 ورقة 32 ؛

2 - ديوان أفتاده البروسوي - في الأدب (ت)

عزيز محمود هدائي رقم 1235 ورقة 34 ؛ عثمان أركين رقم
2/193 ورقة 78-94 ؛ سليم آغا رقم 1 ورقة 35 ؛ طبع في
إستانبول 1328 ، 1329 ؛

3 - واقعات أفتاده - في التصوف (ت)

حكيم أوغلي مجموعة رقم 446 ؛

188267

T. C.
ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

1990

ÜFTÂDE, TASAVVUFÎ GÖRÜŞLERİ
VE
CELVETİYE TARİKATI

(Yüksek Lisans Tezi)

Türkiye Eşyaner Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi Kütüphanesi	
Dem. No:	188267
Tas. No:	29775 BAH.Ü

Yöneten: Doç. Dr. Mustafa KARA

Hazırlayan: Mustafa BAHADIROĞLU

Bursa- 1990

(Şek.28) ile Şeyh el-Tahavî Zâviyesi³⁰ (1687) (Şek.29), Osmanlı başkent üslubunun repertuarından çıkmış bulunan bu yapı tipini XVI. ve XVII. yüzyıllarda, Mısır'ın yerel üslubu içinde yaşatan örneklerdir.

Sonuçta, Bursa ve çevresinde, Osmanlı Devleti'nin kuruluş dönemine ait tarikat yapılarında, Selçuklu mirasının, farklı bir coğrafyanın sunduğu değişik malzeme ve tekniklerden yararlanılarak, yörede mevcut mimari geleneklerle kurulan ilişkiler çerçevesinde, dönemin sosyoekonomik ve kültürel şartlarının gerektirdiği doğrultuda yeniden yorumlandığını söyleyebiliriz. Yalnız Osmanlı topraklarında değil, bütün Anadolu beyliklerinde, tarikat yapılarının ötesinde, mimarinin bütününde gözlenen bu yeniden yapılanma, Anadolu Türkleri'nin XIV. yüzyılda yaşadığı, tarihlerinin en önemli kimlik dönüşümlerinden birisine ışık tutmaktadır.

Bursa'da Dünden Bugüne Tasavvuf

Kültürü, yay. haz. Ramiz Dara,

Bursa - 2002, s. 265-272.

DN: 86561

³⁰ D. Behrens-Abouseif, *Egypt's Adjustment to Ottoman Rule*, Leiden - New York - Köln 1994, 264-266.

M. MUHYİDDİN ÜFTÂDE (K.S.) HAZRETLERİ VE KÜLLİYESİ

Mehmet S. ERHAN*

Yaratılmış bulunduğu kâinat içerisindeki mevcûd maddeleri dikkatle tedkik edip sebep ve hikmetlerini araştıran âdemoğlunun, kendisini de merak edip, arayıp bulma heyecanı içerisinde, maddesi ve cesedinden başka manâsının bulunduğunu hissedip bu sahada vahiy ve kitâb ile tebliğ sâhibi peygamberlere ve onlara tâbi' müşidlere müracaat edegeldiğini tarih içerisinde müşâhede etmekteyiz.

Bir gâyenin tahakkuku için lâzım gelen zaman, mekân, ihvan unsurlarının ehemmiyeti göz ününe alındığında, ferdlerin manâsına mekân olan kalb ve kalıpları bulunduğu gibi, hakikat müessesesinin, müşidlerince talim ve telkin edileceği mekânları olan dergâhları, bu manânın rûhâniyetinin sindiği ve örnek şahsiyetlerin mütevazı ve hikmetli hayat tarzlarını zamanımıza intikâl ettirip malûmât aktardıklarından, tasavvuf ve mimârî tarihimize itibariyle hususî bir kıymete sahibdirler.

Günümüze gelebilenlerden biri de Bursa'nın Kuzgunluk mevkiî üzerindeki M. Muhyiddin Üftâde (k.s.) Hazretlerinin kendileri tarafından bina ve inşa eyledikleri Celvetî Âsitânesidir.

Bursa'mızın içerisinde yetişen tanınmış mutasavvıflardan Hz. Üftâde, Manyas ovasından gelip Bursa'da Araplar mahallesinde yerleşmiş bir zâtn oğlu olarak 895 hicri-1489 milâdîde dünyaya gelmişlerdir.1 Kendileri gazzazlıkla meşgûl olurken pederleri vefat etmiş, Selçuk Hatun mahallesinde mezanne-i kirâmdan Muslihüddin nam zâtn duasını almış, daha sonra Mihaliç'den gelip Bursa'da Ulucami civârında Vâiziyye Medresesinde kalırlar iken Hacı Bayram-ı Velî'den icâzet ve hilâfet alan2 Hızır Dede'ye sekiz sene hizmetle kendilerinden istifâde eylemişlerdir. 900 hicri-1494 milâdîde Hızır Dede'nin vefâtından sonra mazhâr-ı keşf oldukları için Üveysî olarak bilinmişlerdir.

93 sene ömürleri müddetince dergâhlarında irşâd faaliyetlerinde bulunup halifeler yetiştirmişler, şiirleri *Divân-ı Üftâde* namıyla, sohbetleri de Halifesi

* Restoratör.

- 1 Mehmed Şemseddin, *Yâdigâr-i Şemsi, Bursa Dergâhları*, hazırlayanlar Mustafa Kara-Kadir Atlansoy, Bursa 1997, s. .1
- 2 Mehmed Şemseddin, *age*. s. 62.

1 NISAN 2008

sıvrılmağa başlamıştır. 14. asırdan itibaren de gün be gün ilerleme göstermiştir. Fakat acı ama gerçek ki; biz, fikir kaynağı olma durumumuzu devam ettirememişizdir, sırf ihmalkârlık ve tembellik yüzünden...

Evet bütün kötülüklerin neşet etmesi insan dimağında elverişli ortam bulması şüphesiz cehalet yüzündendir. Milletlerin medeniyet sahasındaki durumları tarihteki değerleri bıraktıkları eserleri yani kültürleriyle ölçülür. Millî birliğimiz için millî kültürümüz, kendimizi tanımamız için millî ülkümüz olmalıdır.

Sırası gelmişken bu konuda Peygamberimiz(S.A.S.) in ufuk açıcı ilham kaynağı öğütlerinden de birkaç örnek verelim. Peygamberimiz: «İlim talep etmek her müslümanın boynuna borçtur.» (17) «Sadakanın en değerlisi bir müslümanın ilim öğrenip diğer müslüman kardeşine öğretmesidir.» (18) «Sorulduğu zaman bildiğini bilmeyorum diyenin ağzına, kıymet günü Allah (C.C.) ateşten gem takar» (19), «İlim tahsili için sefere çıkan kimse, evine dönünceye kadar Allah yolundadır.» (20) «Bir insan öldüğünde ameli kesilir. Yalnız 1 — Sadaka-i câriyesi, 2 — İlmî bir eseri, 3 — Kendisine duâ eder hayırlı bir evladı olan kimsenin defteri a'mali kapanmaz (Sevabı devam eder).» (21) buyurmuşlardır.

İslâm dini hiçbir zaman mâni-i terakki olmamış, idame-i hayat olmuştur. Peygamberimizin: «İki günü müsavi olan ziyadadır.» hadis-i şerifi dinimizin hamlecî ve ilerici oluşunun gerçek bir örneğidir.

Bugün İslâm Ülkeleri genellikle Batı Ülkelerine nazaran maddeten daha geri bir manzara arz ediyorsa bu, İslâm Dininin insan dimağını tatmin etmeye çalışmamasından değil, bilâkis onun her alandaki yüce emirlerinden gerektiği şekilde faydalanamayıştığımızdır. Onu bir takım ihtiraslarımız yüzünden ihmal ediyorduk. İslâmiyeti, İslâm düşüncesini yanlış anlayanların ve yanlış uygulayanların kültür ilerlememize ne büyük yaralar açtıklarını herkes bilir. Yakın tarihimiz bunun acı örnekleri ile doludur.

Artık boş, fâidesiz, zamanı israf edici, emperyalist kültür akımlarının tahribatına dur demeliyiz. Kendi şart ve imkânlarımızı seferber ederek millî kültürümüzü geliştirmeliyiz. Millî kültürümüzü kendi değerlerimiz üzerine inşa etmeliyiz.

(Devamı var)

Diyarîf Dergisi, c. XI/2,
Ankara, s. 103-105.

(17) Fethu'l-Kebir, C. II, s. 213

(18) Fethu'l-Kebir, C. I, s. 210

(19) Riyâzül's - Salihin, C. III, s. 8. Hâdis No: 1419

(20) Riyâzül's - Salihin, C. III, s. 6. Hâdis No: 1414

(21) Riyâzül's - Salihin, C. III, s. 5. Hâdis No: 1412.

Dergi / Kitap
Kütüphanede Mevcuttur

Mehmed Muhyiddin Üftade ve İlâhileri

İsmail ERÜNSAL
Edebiyat Öğretmeni

Tasavvufî edebiyatımızın mühim simalarından olan Mehmed Muhyiddin Üftade, kaynaklarda zikredildiğine göre 1477 yılında Bursada doğdu. (1) Silsile-nâme-i celvetiye ve Menâkıbnâme'ye göre Üftadenin babası Bursaya Man-yas kasabasından gelmiş ve Araplar mahallesine yerleşmiştir. Üftadenin tahsilini ne şekilde yaptığı hakkında değişik rivâyetler vardır. Şekâyık zeylinde ve Silsile-nâme-i Celvetiyede iyi bir tahsil gördüğü kaydedilir. Menâkıb ve Ziyâret-i Evliyâyâ göre ise, küçük yaşta bir kazzazın yanına çırak olarak verilmişse de Üftade hiç sevmediği bu meslekte muvaffak olamamıştır. Fakat kazzaz dükkânında tanıştığı Hızır Dede, Üftadeye ilim ve irfan kapılarını açmıştır (2)

Üftade bir süre Hızır Dedenin hizmetinde ve sohbetinde bulunmuş, kısa zamanda kendisine mânâ âleminde birçok kapıyı açıldığını görmüştür. Önce babası, sonra da annesi vefat edince kendisini tamamen ibâdete vermiştir.

18 yaşında şeyhi Hızır Dede'yi kaybeden Üftade, kaynakların bildirdiğine göre şeyhinin ölümünden evvel icâzet almıştır. Şeyhinin ölümünden sonra tamamen inzivaya çekilen Üftadenin hayatının ikinci safhası daha çok irşad ve Ulucami, Emirsultan camilerinde halka va'z u nasihatle geçti. Bu sırada sonraları tarikat silsilesini devam ettirecek olan Aziz Mahmud Hüdâyi, gördüğü bir rüyadan müteessir olarak Bursadaki kadılık ve müderrislik vazifesini, malını mülkünü terk etti ve Üftadeye intisab etti (3)

Üftade, ömrünün son yıllarını Bursada kale içinde yaptırdığı camiin yanında evinde ibâdetle geçirdi. Bugün elimizde bulunan az sayıdaki ilâhisini bu devrede yazdığı sanılmaktadır. İlâhilerinde kullandığı Üftade mahlası, Silsile-nâme'ye göre gördüğü bir rüya ile ilgilidir. (4)

Üftade 1580 yılında vefat etti. Mezarı yaptırdıkları caminin haziresindedir.

- (1) Bursalı İsmail Hakkı, Üftadenin doğumundan kısa bir süre sonra annesinin gördüğü rüyayı ve babasının bu rüyayı tabir etmesini şöyle anlatır: Validesi ani bir sût deryasına talup çıkarken vakasında gördükde korkuyla uyanup pederine ifade ettikde ol dahi oğlumuz chl-i ilm ve ehl-i kemal olur deyu tabir eyledi. (Silsile-nâme-i Celvetiye, s. 77)
- (2) Bursanın Mihahçık kasabasında cöbanlık yaparken ayakları kötüdür olduğundan Bursaya gelerek Ulucamiin Eski Minaresinin dibinde zikir ve ibadette meşgul olmuş, Hacı Bayram Veli Bursaya Emir Sultanla görüşmek için geldiğinde ona intisab etmiş ve Bayramiye tarikatına girmiştir (Silsile-nâme-i Celvetiye s. 76)
- (3) Fevziye Abdullah Tansel, Seyyid Aziz Mahmud Hüdâyi (İlâhiyat Fakültesi Dergisi, c. XV, Ankara, 1967)
- (4) Üftade deyi lākaba bu bâis olmuş ki, gayet hüv-âvâz olmağla evailde Bursa Cami-i Kebir minaresinde ve bir mescidde hasbî ezan virür idi. Şöyle halk anı istima' için müctemil olurlardı. Sonra ana birkaç akçe tayin olunmağla ol gice vākiasında «mertebeden üftade oldun» yani sukut buldun didüklerinde, ol dahi, vazife kabul etmeyüp ana kelime-i mezkure lākab oldu. (Silsilenâme-i Celvetiye, s. 78)

ÜÇÜNCÜOĞLU

ÜÇÜNCÜOĞLU, Nâbi (28.9.1922-31.1.1969): Şair. Trabzon'da doğdu. İlköğretimden sonra Trabzon Lisesini bitirdi. Bir süre Siyasal Bilimler Fakültesine devam etti, fakat bitiremedi (1940-1941). Bir dönem yekil öğretmenlik yaptıktan sonra 1947'de Gazi Eğitim Enstitüsüne girdi. Mezuniyetten sonra Tirebolu'da, Torul'da (1951) öğretmen olarak çalıştı ve Trabzon'a geldi. Ölümüne kadar burada Karma Ortaokulunda öğretmenlik ve müdürlük yaptı. Şiirlerini *Yücel*, *Kaynak*, *Yeni Ufuklar* adlı dergilerle *Hakimiyet* gazetesinde yayımladı. *Varlık* dergisine sürekli yazılar yazdı. Şiirlerini dokuz bölümden oluşan *Memleket* adlı kitabında topladı. Yoksulluk, yalnızlık, ümitsizlik gibi toplum sorunları ile iyilik konularını işledi. **Eseri/Şiir:** *Memleket* (İst. 1961).

Kay.: GGTŞ, 2/179-184; ÖBBŞKA 2/797; Ali Mustafa, *Öğretmen Bir Şair*; Nâbi Üçüncüoğlu, *Kıyı*, Ocak 1987; Kutlay Özlen, "Memleket" ve Nâbi Üçüncüoğlu, *Kıyı*, Şubat 1982; Murat Yüksel, *Türk Edebiyatında Hamsi*, Trabzon 1989. ⇨ M.YÜKSEL

ÜFTÂDE (1477-1580): Mutasavvıf şair. Bursa'da doğdu. Asıl adı Mehmed Muhyiddin'dir. Müstakimzâde'nin *Menakıb-ı Üftade*'de yazdığına göre ailesi Manyas'tan gelerek Bursa'ya yerleşmişlerdir. *Şakayık Zeyli*'ne ve *Silsilenâme-i Celvetiyye*'ye göre iyi bir tahsil görmüştür. Bazı kaynaklarda kazzaz yanında çırak olarak çalıştığı, bu mesleği sevemediği kayıtlıdır. Hacı Bayram Veli halifelerinden Hızır Dedenin hizmetinde ve sohbetlerinde bulunarak yetişti. Anna ve babasını kaybedince kendisini tamamen ibadete verdi. Ulu Cami'de ve Emir Sultan'da zaman zaman vaazlar verdi. Şeyhinin vefatından sonra inziveya çekildi. O yıllarda Bursa'da kadı ve Ferhadiye medresesinde müderris olan Aziz Mahmud Hüdâ'î, gördüğü bir rüya üzerine makamını ver servetini terk ederek Şeyh Üftade'ye mürit oldu. Ömrünün son yıllarını Emir Sultan civarında yaptırdığı camide irşat ile geçiren Üftade vefatında camiinin haziresine gömüldü. Aruz ve hece vezinleriyle

le şiirler yazdı. Daha çok ilâhileriyle tanındı. Yunus etkisinde yazılan bu ilâhilerde çoğunca ibadet, zikir, dünyanın gelip geçiciliği konularını işledi. **Eserleri:** *Vakiat*, Arapça iki büyük cilt olan bu eser, Aziz Mahmud Hüdâî tarafından tesbit edildi. Celvetî tarikatının esaslarını anlatan bu eser ve Celvetî tarikatı üzerinde AlmanTürkolog İrene Beldiceanu bir doktor tezi hazırladı. Yine Hüdâ'î'nin sorduğu suallara Üftade'nin verdiği cevapları içeren *Risâle-i Es'ile ve Ecvibe*'nin bir yazması SK Arapça Kit. nu. 574'tedir. *Nasihat ve İrşadnâme* Yine Hüdâ'î'ye verdiği öğütleri kapsayan bu eserin yazması da SK İbrahim Ef. Nu. 506'de kayıtlıdır. *Makalâtu'l-Âliyye* Arap dilindeki bu eserin yazması BDK Veliyüddin Ef. 1766'dadır. *Divan*, bir yazması Selimağa K Hüdâî Ef. nu.1'de olup Bursalı Tahir Bey tarafından yayımlandı (İst. 1912).

Kay.: TDEA 8/485; ⇨ M. CUNBUR

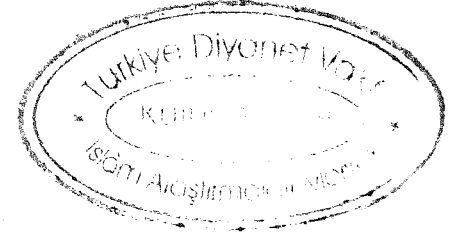
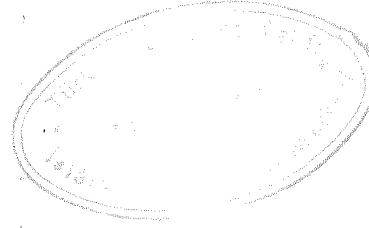
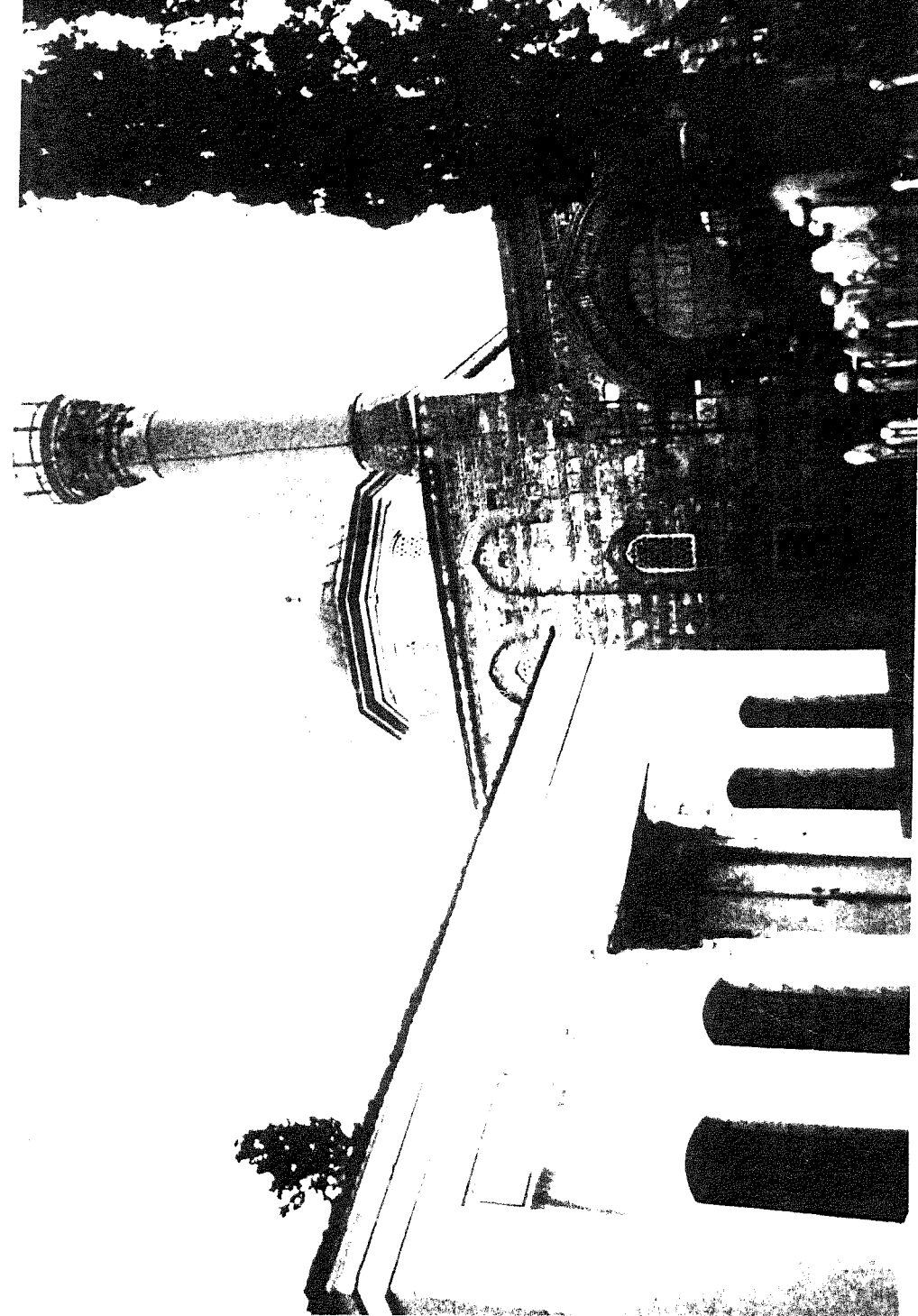
ÜLFETİ (1523-1591): Divan şairi ve müzisyen. Diyarbakır'da doğdu. Meclislerde aranan rint, güzel sesli, şiirleri beğenilen bir şairdi. Ahdî şair hakkındaki bilgiyi Bağdat Beylerbeyi Ferhat Paşanın oğlu Mehmet Paşanın kethüdası Behram'dan aldı. Şiirleri kadar musikidaki bilgisiyle de tanınan Ülfeti Çelebi, Bağdat'ta vefat etti. Şiirine örnek *Ahdî Tezkiresi*'ndedir.

Kay.: DFSA 1/109; GŞ, 2005, s.207-208; TDEA 8/485; TGDEİS s.511; TN 1/52(188); TŞA s.33. ⇨ M. CUNBUR

ÜLFETİ (?-1645/6). Divan şairi. İstanbul'da doğdu. Asıl adı Mehmed Ülfeti Efendidir. *Kafî-i Şuara*'da Edirne'de doğduğu yazılıdır. İrfan öğrenimi gördü. Genç yaşta, yeni hevesli bir şairken öldü. **Eseri:** *Divan*.

Kay.: *Kafî-i Şuarâ* s.49; MN s.113; NÂFE, 2005, s.66-67; NAZZE, 1985, s.19-20; SO 1/395; TDEA 8/485; TGDEİS s.511; TN 1/52 (189); VF 1/201; ZZE s.2. ⇨ M. CUNBUR

ÜLFETİ (?-1665'ds.): Şair ve tarih yazarı. Bosna'da doğdu. Asıl adı Mehmed Halife'dir. Şiirlerinde Ülfeti mahlasını kullandı. İstan-

MENÂKIB-I HAZRET-İ ÜFTÂDE

Yayına Hazırlayan:
Abdurrahman Yünel

Türkiye Diyanet Vakfı
İslâm Araştırmaları Merkezi
Kütüphanesi

Kitap No:

42360

Yayıncı No:

922.977

HÜS

Metin Okuma:
Muhammed Safi

SEÇİL OFSET: 518 24 47 • 518 23 12

Bursa - 1996

18 EKİM 1996